

brzdati svoje nejevolje, ko je videl, kako malo so tu storili njegovi nasledniki. Se vé da je bil Stanley sem in tje malo pristranski, in je včasih krivo sodil svoje sotrudnike. No kar se tiče Vivi-a, bodočnost je dala prav onim, kateri so mislili, da ne kaže potrošiti toliko truda in dela za to postajo. Dandanes je ta postaja, iz katere je hotel Stanley narediti glavni tabor, do celega zapuščena in to po nalogu „odбора“ samega.

Koncem leta 1884, toraj po petih letih, katere je prebil v službi belgijskega odbora na Kongu, vrnil se je Stanley v Evropo, da razloži svoje poslovanje kralju Leopoldu II., kateri je do tedaj nosil vse stroške tega ogromnega podjetja.

Berolinska konferencija je priznala nezavisno državo Kongo in jo prisodila Leopoldu II., belgijskemu kralju, sprožitelju tega velikega afriškega podjetja.

Pogledimo nazaj! Koliko slavlje za malega mornarja za vojaka, za reporterja, kedar je sedel za mizo z Bismarckom in z največjimi mogočniki svojega časa! Pač si je mogel reči s pravičnim ponosom: „S svojim delom in s svojim trudom sem utemeljil cesarovino, in od slej bode na svetu kralj, kateri zahvaljuje jedno od svojih kron meni, Stanleyu!“

Balkanska mesta.

Sofija ali Sredec.

(Dalje.)

Kneževsko poslopje v Sofiji je pa le prezidano turško vladno poslopje. Ker je poslopje bilo slabo, je le malo ostalo od prvotnega poslopja, temveč so večinoma vse na novo prezidali. Te poprave so stale nekaj nad 2 milijona levov (frankov). Poslopje je jako prijetno sezidano. Spredaj je pa jako lep Aleksanderski park, katerega je vredil mestni vrtnar, Švicar po rodu. Ker se v Sofiji toliko zida, je naravno, da se prostor tudi jako draži. Po zadnji rusko-turški vojski dobil si lahko pol metra prostora na jako ugodnem kraju za pol leva ali pa še manj, sedaj pa velja 15 levov ali pa še več.

Poleg kneževske palače se s svojo lepoto odlikujejo še poslopja narodnega sobranja, narodne banke, državne tiskarne, klasične gimnazije, Velike šole, novo poslopje vojaške šole, poslopji ruskega in avstrijskega diplomatskega zastopstva, poslopje za poštni in brzojavni urad, mestna hiša, hiši Goronova in Angjelova v Trnovski ulici, hiše Stranskega, Belčeva, Nazareva, Bobenskega in Belčeva na Aleksandrovem trgu, hiša Kesjakova in Andženova, nasproti kneževskemu dvorcu, potem je pa še več drugih lepih zasebnih hiš.

Mesto ima tudi toplice, katerih voda ima 47° C. gorkote. Sedaj ste dve kopališči, moško in žensko, ki pa ne zadoščata svojemu namenu. V kratkem pa mesto izgradi lepša in pripravnejša kopališča po vzgledu najprvih kopališč v Evropi. To bode gotovo jako povzdignilo mesto.

Vsaj je že sama na sebi velika prednost, da ima mesto zdravilne toplice, kakor jih nima nobeno glavno mesto v Evropi. Že to utegne pripomoči, da Sofija postane nekako središče na Balkanu, posebno kadar se zboljšajo politične razmere.

Mej najznameniteje zgradbe sta prištevati dva nova mostova. Jeden je zidan, jeden pa železen. Poslednji most je okrašen s 4 velikimi bronastimi kandelabri in štirimi velikimi bronastimi levi. Na vsakem koncu sta namreč dva leva. Na železnem mostu so tudi bronasti kandelabri, na vsakem koncu pa dva kamnita stebra, na katerih sta bronasta orla z razprostrtimi peruti.

Omeniti so še štirje veliki kamniti spomeniki. V Kneževski ulici je spomenik carja osvoboditelja Aleksandra II., pri državni tiskarni spomenik Vasilju Levskemu, pri Kneževski maneži je spomenik zdravnikom palim v rusko-turški vojni in ob Carigrajski cesti je spomenik ruskim vojakom palim v decembru 1877. leta.

Od starih spomenikov Sofije nima posebno veliko, če tudi je jako staro mesto. Vse je zglozil časa zob. Najznamenitejši je lepa cerkev svete Sofije, ki je bila poprej turška džamija in Gjuldžamija, ki je nekaj bila kristijanska cerkev. Omeniti pa moramo tudi pred 30 leti pozidano metropolitansko cerkev s kupljami in pomalanimi stebri, ki je vsekako jedna najlepših cerkva v Bolgariji.

Malokatero mesto ima tako množee se prebivalstvo kakor Sofija. Pod turško vlado je bilo mesto baje precej obljudeno. Koliko prebivalcev je imelo, se pa ne ve, ker turška statistika ni prav nič zanesljiva. Mej vojsko in po vojski se je pa mnogo ljudij izselilo, tako, da je 1878. leta pri ljudskem popisovanju imelo le 16.376. Prebivalstvo se je pa pozneje jako hitro množilo in lani so že našteali 37.213 prebivalcev. Malo mest je pa, kjer bi bilo prebivalstvo tako pomešano, kakor je v Sofiji. Nad 20 različnih narodnostij prebiva v tem mestu. Največ je seveda Bolgarov, katerih je nekaj nad 20.000. Potem so pa Rusi, Srbi, Čehi, Poljaki, Turki, Grki, Cigani, Nemci, Francozje. Nekaj nad 5000 je židov, ki veljajo tudi za posebno narodnost.

Ulic ima mesto 113, od katerih jih 11 moramo šteti v prvi razred, ker so pa 28 metrov široke. V drugi razred (širokost od 16—28 metrov) se more šteti 20 ulic, ostale ulice so pa ožje, vendar so skoro vse nad 10 metrov široke. Trgov je 10. Vseh hiš ima Sofija kacij 5300. Od 1888. leta sem se jih je sezidalo nad 2000. Kacij tri sto se jih je samo vlani zidalo.

(Dalje prihodnjič.)

Poučni in zabavni drobiž.

Sveteči polipi. V tropičnih morjih živi več vrst polipov, ki se vijolčasto svetijo. Včasih je ta svetloba tako močna, kakor bi gorela kaka svetilnica.

Najvišje drevo na svetu je bila kalifornska smreka rastoča v Tutaru v kalifornski državi. Visoka je bila 130 metrov. To drevo so posekali in jeden njen kos v posebnem vagonu odpravili na razstavo v Čikago.

Odkritje planeta s fotografijo. Zvezdoznanec Wolf je fotografiral del neba, na katerem so mali planetje. Na fotografiji je zasledil dva planeta, od katerih je jeden že zvezdoznanec znan, drugi pa še ne.

Lovci planetov. Nekateri zvezdoznanci posebno iščejo planetov mej Jupitrom in Marsom. Zasledili so jih že lepo število. Največ jih je zasledil Palisa namreč 80, Peters jih je odkril 48, Charlois 25, Watron 22 in Luter 20.

Pariško časopisje. Po številu v nobenem mestu na svetu ne izhaja toliko listov, kakor v Parizu. Izhaja jih nad 2000, dočim jih izhaja v Londonu samo 500, v Novem Yorku pa 231.

Dolgost železnic. Koncu 1891. leta je Evropa imela vkupe 222 920 kilometrov železnic. Nemčija jih je imela 41000, Francija 32 673, Anglija 31.000, Rusija 27.000, Avstrija 9678, Italija 9450, Švedija in Norvegija pa 5000 kilometrov.

Pobeg medveda. V lizabonskem zverinjaku je izlomil iz kletke siv ameriški medved. Besna zver je raztrgala jednega strežaja in ranila dva druga. Naposled so prihiteli vojaki, ki so medveda na mestu ustrelili.

Žrtve vojen. Kakor je izračunil angleški statistik, so vojne v Evropi in Severni Ameriki to stoletje pobrale že blizu 20 milijonov ljudi. V Napoleоновih vojnah je palo kacic 5 milijonov ljudi, v krimski 785 tisoč, v ameriški meščanski vojski 250 tisoč, v nemško-francoski 250 tisoč. Na vsej zemlji vojne vsako stoletje pobere do 40 milijonov ljudi.

Golobje so pokazali kopeli. V nekem japonskem mestu so opazili, da golobje ranjeni takoj gredo kopat se v neki potok. Na to so opozorili zdravnike. Zdravniki so preiskali vodo in našli v njej mnogo ogljenčeve kisline. Sedaj se hodijo v to vodo kopat ljudje in jo bolniki tudi pijo.

Kristijanov je na zemlji kacic 456 milijonov, mej njimi 221 milijonov katolikov, 136 milijonov protestantov in 99 milijonov pravoslavnikov. Anglikanska cerkev ima 18 milijonov vernikov. Židov je na svetu kacic 8 milijonov, mohamedancev 217, braminov in budistov 682 in drugovernikov 131 milijonov.

Katero mesto leži južneje Novi York ali Rim? Na to vprašanje bi marsikdo odgovoril, da Rim. V resnici pa leži Novi York na 41 in Rim na 42 severne širjave. Podnebje je pa vzlic temu v Novem Yorku dosti hladneje, nego v Rimu, blizu tako kakor na Dunaji. Ravno tako tudi mnogi mislijo, da je Monakovo bolj na severu nego Dunaj, dočim leži Monakovo na 48°, 8' 45'', Dunaj pa le na 48°, 12' 36''.

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 13. t. m. stavijo poslanci dr. Steinwender, Ghon in tovariši nujni predlog: zbornica naj izvoli odsek 24 članov, kateri bo preiskal legalnost in potrebnost ukaza ministerstva notranjih reči, s katerim se je mestnima magistratoma v Celovci in Celji naročilo sprejemati slovenske vloge in jih reševati v slovenskem jeziku. Posl. dr. Steinwender je utemeljeval ta predlog poudarjal, da sta omenjeni naredbi prouzročili veliko razburjenost mej prebivalstvom. Po govornikovem mnenju je dolžnost vsakega poslanca na glede narodnost, da glasuje za ta predlog, kajti napominana ministerska ukaza se ne naslanjata na veljavne zakone in sta potrebna zakonitega urejenja. Potreba jezikovnega zakona se zmirom bolj kaže. — Razpravljajoč o celovških jezikovnih rezmerah trdi govornik prav po nepotrebnem, da je Celovec nemško mesto, da se pravi Korošci ne poganjajo za slovenščino in da razpor

delajo le od zunaj došli „hujskači“ posebno duhovni. Na to govornik preide k zadevi sami, ki je dala povod napominani ministerski naredbi. Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem napravilo je pri celovškem magistratu slovensko ulogo. Magistrat je vlogo vrnil z opazko, da ji je dodati nemški prevod. Društvo se je vsled tega pritožilo pri deželni vladi. Ta je pritožbo zavrnila. Zdaj se društvo pritoži pri ministerstvu in to prizivu ustreže in naroči po deželni vladi celovškemu magistratu, da mora slovenske vloge vsprejemati. Magistrat se je pa držal še vedno svojih nazorov in je zahteval nemškega prevoda k vlogi. Na zopetno pritožbo društva deželna vlada sedaj stvar razsodi tako, da mora celovški magistrat sicer slovenske vloge vsprejemati, da pa mu jih ni treba slovenski reševati. Društvo s tem nezadovoljno pritoži se zopet na ministerstvo in to zaukaže, da mora celovški magistrat slovenske vloge vsprejeti in jih tudi slovenski reševati. Ko konečno govornik še enkrat prav neslano zatrjuje, da je ta nareba nezakonita in pozivlje poslance, da naj glasujejo za njegov predlog, preide se k glasovanju. Zbornica predlog zavije s 127 proti 86 glasovi. — Na to se nadaljuje specialna razprava o proračunu ministerstva. Posl. dr. Rutowski pozivlje vlado, da naj gleda na to, da se vvede obligatorno zavarovanje zoper ogenj in da se zakonito uredi izseljevanje. Predsednik dr. Smolka pokliče dr. Steinwendera k redu, ker je v utemeljevanji svojega predloga rabil izraz „hujskači farji“. Posl. dr. Kronawetter udriha po vladi, ker na nezakonit način postopa pri raznih prilikah z državljani in na vse mogoče načine preganja socialiste in prijatelje socializma. Posl. Gniewosz predlaga konec debate, kar se vsprejme. Ko sta govorila še generalna govornika in sicer posl. Czecha „za“ in posl. Brzorad „proti“ vzprejela se je obravnavana točka proračuna. Pred koncem seje nasvetoval je posl. Steinwender resolucijo, s katero se pozivlje vlada, da predloži državnemu zboru naredbi o jezikovni ravnopravnosti v Celji in Celoveci.

V seji dne 15. t. m. interpeljuje posl. dr. pl. Rainer in tovariši ministerskega predsednika zaradi znane naredbe glede vsprejemanja in reševanja slov. vlog pri celovškem magistratu in ga vprašajo, če je pripravljen vso zadevo še enkrat preiskati in varovati nemški značaj mesta celovškega. — Zakon, s katerim se vladi dovoljuje v letu 1893 nabrati 59.211 vojaških novincev za vojno in mornarstvo, 10.000 mož pa za deželno brambo vsprejet je bil brez vsakega ugovora. Pri točki začasno pobiranje davkov očital je posl. dr. Kramar levičarjem, da nimajo nobenega pravega programa in da se zato mladočeški poslanci ž njimi ne morejo zvezati. Glede tvoritve stare desnice izjavil je govornik, da so Mladočehi takoj pripravljeni k istej pristopiti, če bi bila ta pripravljena v avtonomističnih in enakopravnih vprašanjih tudi proti vladi izvršiti svojo voljo. Posl. prof. Šuklje v lepem daljšem jedratem govoru razpravlja najprej sedanji parlamentarni politični položaj, ki se ne more več dolgo vzdržati. Na to govornik prav dobro šiba levico, kateri ni zaupati, dokler se korenito ne spremeni. Voditelji njene zagotavljajo zmernost in spravljivost, njihova dejanja pa so ravno nasprotna. Skoro ravno ob istem času, ko je govoril pl. Plener to v zbornici o spravljivosti Nemcev, zborovali so v Celovcu njegovi somišljeniki in napovedali boj proti opravičenim zahtevam svojih koroških sodeželanov Slovencev. Povod temu shodu je budeča se narodna zavednost mej koroškimi Slovenci, neposredni uzrok pa tista naredba naučnega ministra, s katero se je v neki meri ugodilo pritožbam nekih slovenskih občin glede slov. učnega jezika v ljudskih šolah. Govornik na to natančneje riše to zborovanje in navaja, kaj se je na njem vse govorilo in zabavljalo proti Slovincem. V obrambo družbe sv. Mohorja, ki se je pri zborovanju napadala in risala kot taka, ki izdaje malovredne spise, prinesel je govornik letošnje knjige s seboj, jih je kazal poslancem, poudarjajoč, da so zgolj poučne in zabavne in da ni